

Ս Փ Յ Ո Ւ Ռ Ք Ո Ւ Մ

ԼՈՒՐԵՐ ՀՆԴԿԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՑ

ԵՐՈՒՍԱՀԱՆՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ԵՂԻՇԵ ԱՐՔԵՊԻՍ-ԿՈՊՈՍ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆԸ ԿԱԼԿԱԹԱՑՈՒՄ.— Այս տարվա ապրիլ—մայիս ամիսներում, երբ Երուսաղեմի Տեղապահ գերաշնորհ Տ. Եղիշե արքեպիսկոպոս Տերտերյանը գտնվում էր Կալկաթայում, տեղիս հայ կանանց Բարեգործական միությունը, ի պատիվ սրբազան հոր, մասնավոր թեյասեղան էր կազմակերպել Մարդասիրական ճեմարանի սրահում։ Սրբազան հայրը նախ իր գոհունակությունը հայտնեց Բարեգործական միության, իր շինարար և ազգագույն գործունեության համար, ապա մանրամասն կերպով խոսեց Երուսաղեմի պատմական վանքի փառավոր գործունեության մասին։ Բարեգործականի նախագահուհի տիկին Սանդուխտ Առաքելյանը կարդաց հետևյալ ճառը.

«Կալկաթայի հայ կանանց Բարեգործական միության կողմից բարի գալուստ եմ մղղթում Ձերդ Սրբազնության և ի սրտե շնորհակալություն հայտնում, որ հակառակ Ձեր այնքան բազմազբաղ հանգամանքին, հանձն եք առել գալ այս հեռավոր ու պատմական գաղութը տեսնելու Ձեր հարազատներին, մեր տարագիր բեկորներին և Ձեր հայրական խոսքն ասելու ու հոգևոր կերպով մխիթարելու Գանգեսի այս հեռավոր ափերին ապրող հայերի սրտերը միշտ էլ տաք ու բարախուն են եղած դեպի իրենց ազգային սրբությունները, Հայրենիքն ու հոգևոր կենտրոնները։

Սրբազան հայր, ուրախ պիտի լինեք լսելու, որ տեղիս հայ կանանց Բարեգործական միությունը մի քանի տարի է միայն, որ կյանքի է կոչվել։ Այդ կարճ ժամանակամիջոցում միշտ էլ իր բարոյական ու նյութական աջակցությունն է բերել տեղիս կարոտյալներին։ Նկատի ունենալով Ս. Երու-

սաղեմա վանքի նյութական ծանր կացությունը և առհասարակ մեր հարազատների նեղ պայմանները, միությանս ընդհանուր ժողովն իր վերջին նիստում որոշեց իր սիրահոժար մասնակցությունը բերելու Ձեր ձեռնարկած հանգանակության։

Այժմ բարի եղեք, սրբազան հայր, ընդունելու այս փոքրիկ նվերը (2.000 ռուբլի), և երբ Աստուծով վերադառնաք Ձեր Ս. Աթոռը, մեր բոլորիս կարոտի ողջույններն ու բարենիքը հայտնեք Ս. Հակոբյանց միաբանության և առհասարակ մեր հայրենակիցներին ու հարազատներին։

ԿԱԼԿԱԹԱՑԻ ՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՁԵՌԱԳՈՐԾԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ.— Այս տարի ևս նույնքերին մեծ շուքով տեղի ունեցավ Մարդասիրական ճեմարանի բակում հայ կանանց Բարեգործական միության տարեկան ձեռագործի վաճառման հանդեսը, բարոյական ու նյութական մեծ հաջողությամբ։

Այս տարվա ձեռագործների բազմազանությունը իրենց նուրբ ճաշակով՝ բոլորի ուշադրության և հիացմունքի առարկա դարձավ։ Կերուխումի հատկացրած վրանները, իրենց խնամքով պատրաստած անուշեղենների և տարբեր ազգերի համով ու ախորժիկի կերակուրների շնորհիվ՝ իրական վայելք էին պատճառում բոլորին։

Իրենց կազմակերպած հանդեսներն ևս եղև են հաջող, ստեղծելով գրավիչ ազգային մթնոլորտ ու տրամադրություն։

ՏԵՐ ԵՎ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԳԱՐ Ս. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ՆՎԻՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԼԿԱԹԱՑԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ԺԵՄԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՇԵՆՔԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ.— Հոգեկան մեծ հաճույքով ու խանդավառ ուրախությամբ տեղեկանում ենք, որ պարոն Մար-

գար Մարգարյանը Հայոց Մարդասիրական ճեմարանի այժմյան հնադարյան և անհարմար շենքը աչքի առաջ ունենալով՝ սիրահոգաբար կերպով հանձն է առել իր և տիկնոջ կողմից նվիրելու 100.000 ռուբլի՝ արդիական ամեն դյուրութիւններով օժտված մի նոր դպրոցական շենք կառուցելու օգտին:

Մեր ճեմարանի նախկին աշակերտի այդ ազգօգուտ նվիրատւութիւնը արժանի է իսկապես բոլոր գաղութի սրտագին հարգանքին ու երախտագիտութեան:

Երկար տարիներից հետո, այս առաջին անգամն է, որ մեր գաղութում մեկը՝ դեռ գործի ու կյանքի ասպարեզում պետք եղած կերպով չհաստատված ու հարստացած, սրտաբուխ ու ինքնաբերաբար մի այդպիսի խոշոր գումար է տրամադրում հայ մատաղ սերնդի դաստիարակութեան վեհ գործի համար:

Միտում ենք հավատալ, որ պարոն Մարգարյանի այս գնահատելի օրինակը խորախուսանքի աղբյուր է հանդիսանալու իրենից ավելի տարիքավոր, գործով ու նյութապես բարգաւաճ վիճակում գտնվող հայրենակիցներին՝ օր առաջ կատարելու իրենց սրբազան պարտականութիւնը հայ ազգի ու նոր սերնդի վերելքի ու հարատւութեան համար:

ԴԵԼԻԻ ԶԵՆՈՒԳՈՐԾՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԶՈՒՑԱՀԱՆՐԱՅՈՒՄ.— Այս տարի Հնդկաստանի մայրաքաղաք Դելիում տեղի ունեցավ ձեռագործների միջազգային ցուցահանդես:

Կալկաթայից մի քանի հայ կանայք իրենց ձեռագործներով մասնակցեցին այդ հանդեսին: Առաջին նվերը շահեց տիկին Մերջան Մարգարյանը, երկրորդը՝ տիկին Մերի Ալեւտումյանը, իսկ քաջակերտութեան ընծան՝ տիկին Աննա Խաչատրյանը: Հիշյալ տիկինը շահել է նաև Բարեգործական միութեան ցուցահանդեսի առաջին ընծան, իսկ տիկին Սանդուխտ Առաքելյանը՝ երկրորդը:

ԿԱԼԿԱԹԱՅԻ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԱՆՈՒՄԲԻ ՀՈԼԻԻ ԽՈՐԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ.— Կալկաթայի մարդական ակումբի հոկիի խումբը այս տարի մի շարք մրցումների մեջ պարտութեան մատնելով տեղական ուժեղ խմբերին՝ շահեց Lagden Memorial Shield-ը: Առաջին անգամն է, որ հոկիում այդպիսի մի նշանավոր հաղթանակ են ունենում:

ՊԵՏԱԿԻ ՀԱՄԱՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԿԱԼԿԱԹԱՅՈՒՄ.— Խանդավառող երևույթ մըն էր կալկաթահայ գաղութի համար 29 դեկտեմբեր 1954-ի երեկույթը, նվիրված անմահ Շիրվանզադեի Պատվի համար՝ պիեսի ներկայացման, Հայկազյան արվեստասիրաց միութեան կողմից:

Նպատակը զայն ձեռնարկողներուն՝ պետք

է եղած ըլլա հայ թատրոնը սիրելի ընծայել հայ ունկնդիրներուն և ծանոթացնել հայ մշակույթը անոնց, որոնք դժբախտութիւնը ունին օտար մշակութիւններու տեւական համազարկին տակ ըլլալու: Քաջալերել որեւէ այսպիսի ձեռնարկ, հոգեկան գոհունակութեան հետ ունի նաև ազգապահպան տեսակետին ամենախոշոր արժեքը:

Ինչ որ ընծայվեցավ բեմին մեզի, բավական հաջող և արվեստի առաքինութիւններով օժտված պատկեր մըն էր: Դերասանները, որոնք սիրողներ էին անշուշտ և ընտրված փոքրաթիւ գաղութի քիչ ընտրելիներու մեջեն, կթվեին թափանցած ըլլալ իրենց ներկայացուցած տիպարներու նկարագրին և դրամայի ոգիին և կփոխադրեին զանոնք հաջող կերպագրութեամբ՝ ունկնդիրներու հոգեկան ընկալչութեան: Այդ կերպատրե 3 ժամական եթե ոչ հեհեհ, գեթ լուրջ և լարված հետաքրքրութիւնը ժողովորդին: Անմիջական կյանքին առնված դրաման կուգար իր խորհուրդը բանալ բոլորին: Շիրվանզադեի տիպարները, կյանքի ակոսներուն վրա, խղճմանքի հերկերուն մեջեն, հոգեբանական արագ, բայց ճշմարիտ վերլուծումներու ներքե, աստվածային շունչ կառնեին՝ վերակենդանանալու և օրվան հանձնվելու համար նորեն:

Թատրոնը, իբրև դաստիարակիչ գործոն, մասնավոր դեր ունի մարդուն կյանքի հասկացողութեան և նպատակամիտյան աշխատանքին մեջ: Իբր այդ լավագույն ընտրված պիես մը կնեկայանա «Պատվի համար»ը, որ ճշմարիտ, բարի և ազնիւ զգացումներու կհակադրվին մարդուն ամենօրյա ճղճիմ, անարդար, անազնիւ հաշիվները, որոնք պիտի շինեն միշտ կյանքին ողբերգութիւնը:

Դերասանութիւնը տարբեր կյանքի մը ապրումներուն մեջ մտնելու և զայն հորադատորեն վերբերելու շնորհն է անհատին մեջ, ուրեմն արվեստ մը ինքնին: Այդ շնորհը, առավել կամ նվազ չափով, ո՛չ մեկ դերասանին պակսեցաւ այդ օր: Խաղարկութիւնը ոմանց քով առավ բնական և հաճելի այն ձևը, որ բեմը կյանքի կկոչն իսկույն և ունկնդիրը հաղորդ կընն դրամայի ընդհանուր ոգիին:

Ինչ որ մասնավորապես նկատելի էր ամբողջ թատրեգրութեան ընթացքին, հայ լեզվի տիրականութեան պակասն էր կարգ մը դերակատարներու մոտ: Բայց ամեն ճիգ գնահատելի է, եթե ան ըլլա դեպի կատարյալը ձգտելու սկզբնավորութիւն: Կսիրենք հուսալ, որ հետագա ընծայումները ըլլան ավելի վարժ և վճիտ հայերենով, որ ունկնդիրը ո՛չ միայն ավելի դյուրահաղորդ պիտի դարձնէ հայ մշակույթի գեղեցկու-

թյուններուն, այլ նաև դայն պիտի լիացնեն մեր լեզվի քաղցրութիւններով:

Մեծ զոհողութեամբ և աշխատանքով արդունաւորված այս ձեռնարկը իբրև հաջո-

ղութիւն և նպատակ, արժանի է բոլորի լուրջ քաջալիրանքին և գնահատութեան:

(Կալկարա, «Նոր ազգայն»,
№ 14—16, 1954 թ.)

ՄԱՆՈՒՇՅԱՆ ԽՈՒՄԲԻ ԱՆՈՒՆՈՎ ՓՈՂՈՑԻ ՄԸ ԲԱՑՈՒՄԸ ՓԱՐԻՁԻ ՄԵՋ

Փարիզի 20-րդ թաղամասին մեջ, անցած կիրակի, բացման արարողութիւնը տեղի ունեցավ փողոցի մը, որ թաղապետական խորհուրդին որոշումով կոչվեցավ «Գրուպ Մանուշյան» փողոց, նախապես «Էմբաս Յլոք»:

Արարողութեան ներկա էին ֆրանսական կուսակցութեան ներկայացուցիչներ, քաղաքական անձնավորութիւններ, օտար դիվանագիտական մարմնի անդամներ:

Առողջապահութեան նախարար և քաղաքական բժիշկ Բեռնար Լաֆեի ձառն հետո խոսք առավ պարոն Ժյուստեն Գոտառ, Օտար տարագիրներու պաշտպանութեան կոմիտեի

նախագահի հանգամանքով և երկարորեն անդադառնալիս հետո ֆրանսաբնակ օտարներու գործունեութեան՝ գերմանական գրավման դեմ, ֆրանսացի հայրենասերներու հետ ձեռք-ձեռքի, արդարութիւն պահանջեց նախկին ռեզիստաններ Ա. Կոստանդինյանի և Մ. Մալիյանի համար, որոնք դատաւարութեամբ կմնան բանտարկյալ բնակութեան մեկը՝ Գրենոբլի, մյուսը՝ Կլերմոն Ֆերանի մեջ:

Պարոն Ժյուստեն Գոտառն հետո խոսք առին նախկին մարտիկներու և ռեզիստաններու միութեան ներկայացուցիչներ:

(Թեյրոպ, «ԱՐԱՐԱՏ» օրաթերթ,
27 մարտի 1955 թ.)

ՀԱՅԵՐԸ ՄԱՐՍԵԼԻ ՄԵՋ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

Մարսել և շրջակայքը, որ այժմ իր մեջ կհաշվեն շուրջ 30.000 հայութիւն, ունի իր շաբաթական միօրյա դպրոցները, եկեղեցիները և հանգեսները, որոնք կոգնորեն ու կենդանի կպահեն հայութեան բնկորները:

Հոս ալ բոլոր եկեղեցիներու մեջ հետ սուրբ պատարագի՝ տեղի կունենան հոգեզմայլ Արեւագալի արարողութիւնները: Զգալի պարապմունքի մըն է բացակայութիւնը վարդապետ քարոզիչներու, որոնց պակասը կշանան լրացնել մեր համեստ քահանա հայրերը՝ ընթերցումով բարձրաստիճան եկեղեցականներու քարոզագրքերին՝ օրվան համապատասխան էջերու:

Բոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը հաջողեցավ այս տարի առաջին անգամ տոնախմբել Վարդանանց հիշատակը իր ընդարձակ և գեղեցիկ սրահին մեջ, մասնակցութեամբ Հայ Ավետարանական եկեղեցիին և համայնքին:

Սեն Լուի արվարձանը, ուր ունինք Ս. Գեւորգ գորավար եկեղեցին, վերջերս Նլքովանյան ընտանիքի նվիրատվութեամբ օծովեցավ զանգակատունով մը, բայց թաղը մնացած է առանց հոգևոր հովիւի, Բաբգեն քահանայ Ասլանյան վախճանած ըլլալով: Մարսելի քահանաներ փոխնիփոխ երբեմն կայցելեն: Եկեղեցւոյ կից՝ վարժարանի շէնքը, ուր ամենօրյա մանկապարտեզ է. կուսանին 60 երկսեռ փոքրիկներ:

Սեն Ժերոմ արվարձանը, ուր ունինք Ս.

Սահակ-Մեսրոպ եկեղեցին, ան ալ անցյալ տարի օծովեցավ, հոգաբարձութեան ջանքերով, զանգակատունով և կոշնակով: Իսկ այժմ ձեռնարկված է կարգ մը նորոգութեանց և ներկումին: Հոգևոր հովիւն է Ս. Սահակ քահանա Շամլյան: Ունի դպրոցի ընդարձակ սրահ մը, որ նույն տոն կծառայէ թաղային համախումբ ձեռնարկներու: Հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կուսանին 80 երկսեռ աշակերտներ:

Սենտ Անտուան-Գամբաներ Պերիե արվարձանին մեջ ունինք Ս. Թադեոս առաքյալ եկեղեցին, որուն հոգևոր հովիւն է սսեցի Ս. Ներսես քահանա Կատարինյան: Անցյալ տարի եկեղեցին ընդարձակվեցավ և օծովեցավ վերնատունով ու զանգակատունով, որուն կոշնակը ամեն օր կհնչէ՝ թաղեցի հայերը դիտակցութեան հրավիրելով համայնակով օտարութեան մեջ:

Նույն կենտրոնակութիւնը և նույն խանդավառութիւնը Սեն Լուի, Սենտ Մարգրիտ, Գամբաներ Յրեշ արվարձանները, նույնիսկ քիչ մը ավելի հեռու՝ Գարդան, Տուլոն, Լա Միտտա գյուղաքաղաքները և քիչ մը ավելի հեռու՝ Նիս, ուր նոր եռուզեռ կտրին շնորհիւ Ս. Աստվածածնի նորընտիր հոգաբարձութեան և իր կոշնակին գիտակ ու նվիրյալ հոգևոր հովիւ Ս. Ատոմին:

(Թեյրոպ, «ԱՐԱՐԱՏ» օրաթերթ,
30 մարտի 1955 թ.)

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՆԳՈՒՑՅԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Տ. Տ. ԳԵՈՐԳ Զ.Ի ՕՏՈՒՄՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՎԱԾ Ի Ս. ԷԶՄԻԱՍԻՆ

Նյու-Նորք.— Փետրվար 25, ուրբաթ երեկո ժամը 8-ին, տեղի ունեցավ նախացուցադրությունը Կաթողիկոսի օժուան ու թաղումը շարժանկարին: Կհուսամ, որ մոտ ատենեն ամբողջ ամերիկահայությունը պատենություն պիտի ունենա զայն դիտելու:

Ֆիլմը շարժանկարային փաստանկարն է այն մեծ դեպքին, որ սուգով համակեց հայությունը ի սփյուռս աշխարհի: Սովետական Հայաստանի կինոյի վարչությունը պատրաստած է այս ֆիլմը, որպեսզի գաղութները ևս կարենան հոգևոր մասնակից դառնալ այն մեծ հարգանքին, զոր Հայաստանի կառավարությունն ու ժողովուրդը մատուցանեցին Մեծ Հայրապետին՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

Նախ՝ շարժանկարը կսկսի ցուցադրել արտասահմանն Երևան հասնող հայ և օտար եկեղեցական պատվիրակությունները, որոնց մեջ կարելի է զանազանել Ամերիկայեն Երևան ժամանած ծանոթ եկեղեցական դեմքերը: Կդիտես Երևանի համայնապատկերին մեկ մասը: Հարյուրավոր օտոներ կենիւյան հրապարակի և Հաղթանակի կամուրջի վրայով, ծառազարդ ուղիով կսուրան դեպի Ս. Էջմիածին:

Ս. Էջմիածնա բակը խոնաված է հազարավոր հավատացյալներով, որոնց ամենուն դեմքին վրա թախիծ և սրտերուն մեջ վիշտ կա:

Ահա վեհարանն դուրս կուգա եպիսկոպոսներու, վարդապետներու, քահանաներու

և սարկավազներու թափորը, որոնց ուսերուն վրա է ողբացյալ Գեորգ Զ. Հայրապետին դագաղը:

Այժմ Ս. Էջմիածնա մեջ ենք: Դագաղը կհանգչի սուրբ խորանի առաջ: Պատարագին է Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական տեղապահ հաղ արքեպիսկոպոսը, որուն կօժանդակեն 12 եպիսկոպոսներ, մեծ թվով վարդապետներ և քահանաներ:

Ս. Տաճարը խոնաված է, մեծ մասով օտար հյուրերով, պետական մարդոցով և հասարակական հայտնի դեմքերով՝ ինչպիսին է մեծ Վարպետ Ավետիք Իսահակյանը: Պատկերահան մեքենայի աչքը այնքան մոտիկեն դիտած ու նկարած է, որ բոլոր տեսարաններու ամենափոքր մանրամասնությունները կարելի է տեսնել այնպես, ինչպես եթե անձամբ հոն գտնվիր: Շարժանկարը դիտելու պարագային այնպես կզգաս, որ դուն ինքդ ալ արդեն հոն ներկա ես:

Եվ ահա դագաղը կրկին ուսամբարձ է: Այս անգամ Տաճարն դուրս, Էջմիածնա բակը, ուր կհանգչին իր նախորդները:

Ահա նոր դամբան մը, թարմ ծաղիկներով, Գեորգ Զ. Կաթողիկոսի վերջին հանգրվանը, Աշտարակեցի և Խրիմյան Հայրիկ Կաթողիկոսներու դամբարաններուն քով:

Թախիծ ու վիշտ կպարատին, հոգիդ կթեթենա, որովհետև կզգաս, որ անմահներու կողքին անմահ մը ևս ավելցավ:

(Նյու-Յորք, «ԼՐԱՌԵՆ» օրաթերթ,
7 ապրիլի 1955 թ.)

ԿԱԼԻՖՈՐՆԻՈ ՔԵՄԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՍԱՆ-ՖՐԱՆՑԻՍԿՈՅԻ ՄԵԶ*

Այս տարվան Կալիֆորնիո թեմին հոգևորականներու համագումարը, Եկեղեցասիրաց տիկնանց պատգամավորական ժողովը և Երեսփոխանական ժողովը տեղի ունեցան Սան-Ֆրանցիսկոյի Ս. Հովհաննես եկեղեցիին մեջ, մարտ 24, 25, 26 և 27, հինգշաբթի, ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը:

Ս. Հովհաննես եկեղեցվո հոգաբարձությունը, Եկեղեցասիր տիկնանց միությունը, Առաջնորդարանի օժանդակը, Երիտասարդ տիկնանց միությունը մեղմաշան աշխատանքի լծված էին, մեր հյուրերուն ընդունելության համար:

Ժողովի օրերը տրվեցան ճաշկերույթներ ի

պատիվ պատգամավորներու, եկեղեցականներու և կեդրոնական վարչության:

Եկեղեցասիր տիկնանց պատգամավորական ժողովի ատենապետուհին՝ տիկին Նրվարդ Շաղոյան—Ճիվելիկյան և ատենադրարուհին՝ տիկին Մերի Քյուրքճյան ձեռնհասորեն կատարեցին իրենց պաշտոնները: Որքան հետաքրքրական և որքան տպավորիչ էր տեսնել ժողովներուն մասնակցող տիկնաներուն խոսակցությունները: Խոսելու, արտահայտվելու շնորհներով օժտված, սիրալիր և հարգալիր մթնոլորտի մը մեջ, մեր տիկնաները ամբողջ օրը ծրագիրներ մշակեցին, որոշումներ անցուցին Կալիֆորնիո մեր թեմին եկեղեցական գործերը ավելի եռանդով առաջ տանելու և արդյունավորելու համար:

* Տպագրվում է որոշ կրճատումներով.— ԽՄԲ.

ժողովին կմասնակցեին թեմիս բոլոր եկեղեցիներու Տիկնանց միությունները:

Երեկոյան ժամը 7-ին փակվեցաւ Տիկնանց համաժողովը՝ նախագահ առաջնորդ հոր օրհնություններով:

Դասախոսութիւն.— Երեկոյան ճաշէն հետո, մեծ բազմութեան մը ներկայութեան, Լոս-Անջելոսի Ս. Հակոբ եկեղեցւոյ հովիւ հոգեշնորհ Տ. Տիրայր վարդապետ Տերվիշյան տվաւ խիստ հետաքրքրական դասախոսութիւն մը: Հայր սուրբին նյութն էր «Եկեղեցւոյ հատկանիշները կամ ստորոգելիները, Նիկիական հանգանակը կամ Հավատամքը», որ կարտասանուի ամեն կիրակի պատարագի միջոցին և թվեց այդ հատկանիշները, որոնք են «Մի, Ընդհանրական և Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի»: Դասախոս հայր սուրբը բացատրեց յուրաքանչյուր ստորոգելիի իմաստը և եզրակացուց, թե Հայաստանայց եկեղեցին ալ մեկ ճշուղն է Քրիստոսի Մի, Ընդհանրական, Առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին, որուն ծառայութեան մեջ կգտնվինք ամենքս, որ հոս հավաքված ենք մեր համագումարներն ունենալու համար, Հայաստանայց եկեղեցւոյ պայծառութեան համար:

Ներկաները խոր ուշադրութեամբ հետեւեցան հոգեշնորհ Տիրայր վարդապետի բանախոսութեան և եղած հարցումներուն, որոնց պատասխանվեցաւ: Բոլոր ծափերով գնահատվեցաւ դասախոսը:

Երեսփոխանական ժողով.— Երբայժ օրը սկսաւ Երեսփոխանական ժողովը: Կնախագահը թեմիս առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Շնորհք ծայրագույն վարդապետ Գալուստյան: Դիվանի ընտրութիւն կատարվեցաւ և արդյունքը եղաւ՝ պարոն Խորեն Դավիթյան՝ ատենապետ, պարոն Հակոբ Ատրունի՝ ատենադպիր:

Ազգայիններու հետաքրքիր բազմութիւն մը հավաքված էր եկեղեցին, ներկա ըլլալու և մոտեն հետեւելու Երեսփոխանական ժողովի խորհրդակցութեան: Առաջին անգամ էր, որ Երեսփոխանական ժողովը կգումարվեր Սան-Ֆրանցիսկոյի մեջ և բնականաբար շատերու համար հետաքրքրական էր:

Գիշերվան մինչև ժամը 11 տևող այս Երեսփոխանական ժողովը խաղաղ և սիրալիր մթնոլորտի մը մեջ՝ գրավական էր, թե այս ժողովը պիտի ըլլար արդյունավոր: Ներդաշնակութիւն և փոխադարձ հարգանք, այս էր որ տեսանք ժողովի սկիզբէն մինչև վերջ: Ժողովին կմասնակցեին թեմիս բոլոր եկեղեցիները իրենց հովիւներով, բարի Տ. Պետրոս ավագ քահանա Հակոբյանն և Տ. Պսակ քահանա Սարգիսյանն, որոնք տկարութեան պատճառով կրացակայեին:

Ուրախալի երևույթ մըն էր տեսնել երեսփոխաններու շարքին կին երեսփոխաներ՝ տիկին Մ. Փողոյան, օրիորդ Ն. Արզարյան՝ Բիտլիէն և տիկին Ս. Թորոսյան՝ Ֆրեզնոյին, Առաջնորդ հայր սուրբը գերաշնորհ Տ. Շնորհք ծայրագույն վարդապետ Գալուստյան, ներկայացուց ժողովին իր տարվան մը աշխատութեանց համարատվութիւնը, որմէ հետո ներկաները միաձայնութեամբ և հոտնկայս իրենց շնորհակալութիւնը և գնահատութիւնը հայտնեցին առաջնորդ հոր կատարած գործունեութեան համար:

Կեդրոնական վարչութեան ատենապետ հոգեշնորհ Տ. Տիրայր վարդապետ և փոխ-գանձապահ պարոն Հաճի Քենտրիան ներկայացուցին Կեդրոնական վարչութեան բարոյական և նութական համարատվութիւնը: Ներկաները միաձայնութեամբ իրենց գնահատանքը հայտնեցին կատարված աշխատանքներուն և հաջողութիւններուն համար:

Թեմիս մեջ գտնվող եկեղեցիները, — Լոս-Անջելոս, Պասադենա, Սեքո, Բիտլի, Ֆրեզնո, Ֆրանցիսկո, Սակրամենտո, Օկլենդ և Սան-Ֆրանցիսկո ունեցած են եռանդուն գործունեութիւն և արդյունավոր շրջան մը:

«Էյ Մի Վայ Օ»-ի նահանգային նախագահը՝ պարոն Կոշկարյան տվաւ իրենց գործունեութեան միամյա տեղեկագիրը, որը գնահատութեան արժանացաւ:

Օրակարգի բոլոր հարցերը լուծվեցան հանդարտ և սիրալիր մթնոլորտի մը մեջ և տրվեցան որոշումներ, որոնց գործադրումը վստահ ենք թե առաջիկա տարին պիտի դարձնէ ավելի արդյունավոր շրջան մը, Կալիֆորնիոյ մեջ Հայ եկեղեցիի և Հայ համայնքներու պայծառացման ու զարգացման տեսակետէն:

Կիրակնօրյա պաշտամունք.— Կիրակի օր տեղի ունեցաւ բաց պատարագ: Պատարագին էր գերաշնորհ Տ. Վարդան արքեպիսկոպոս Գասպարյան, Կասպարեանի արժանապատիւ Տ. Պետրոս քահանա Գասարճյան և Տ. Թաթուլ քահանա: Զույգ բուրվառակիրներն էին Տ. Տիրայր վարդապետ և Տ. Շահ քահանա Սեմերճյան:

Դասին մեջ էին Կալիֆորնիոյ թեմին առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Շնորհք ծայրագույն վարդապետ, անակնկալորեն նույն առաւոտ քաղաք ժամանած Աթիլիասի Ճեմարանին տեսուչ գերաշնորհ Տ. Դերմինիկ եպիսկոպոս Փոլատյան, արժանապատիւ Տ. Կարապետ ավագ քահանա Գալֆայան և Տ. Ներսես քահանա Օռայան:

Առաջին անգամն էր, որ Սան-Ֆրանցիսկոյի մեջ տեղի կունենար այսքան փառաշուք պատարագ մը:

Դպրաց դասին զմայլելի երգեցողութիւնները, առաջնորդութեամբ յարապետ բարեշնորհ ավագ սարկավագ Անտոն Զերեղյանի

և երգեհոնահար օրիորդ Ալիա Էհրամճյանի, մեծ փայլ մը ավելցուցին տպավորիչ պաշտամունքին:

Ամբողջ եկեղեցին և վերնատունը խուռն բազմություն մը լեցված էր և ոմանք ալ ոտքի վրա երկյուղածությամբ հետևեցան աննախընթաց սուրբ պատարագին: Հպարտությամբ լեցված էին հայ հավատացյալներուն սիրտերը, իրենց փառավոր եկեղեցիով:

Ըստ հայտարարության՝ պիտի քարոզեր առաջնորդ հայր սուրբը, սակայն օգտվելով գերաշնորհ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոսի ներկայությունեն՝ հրավիրեց, որ սրբազանը խոսի օրվան քարոզը:

Սրբազան հայրը իր քարոզին բնաբան ընտրած էր՝ «Ի վերայ Աջոյն և Էջմիածնի ամենայն ազգն հայոց կապեալ կան»: Խոսեցավ օրվան տոնին մասին, որ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի վիրապ մտնեց էր: Տվավ տոնին պատմականը, շեշտեց Ս. Լուսավորիչ հոր դերը մեր պատմության մեջ և անոր ազդեցությունը հայ ժողովուրդի հոգևոր և մշակութային

զարգացման վրա. «Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Աջը հայ ժողովուրդի և Հայաստանյայց Եկեղեցվո միասնականության գաղափարը կխորհրդանշե: Անիկա հայուն հավատքին, հուսին, անսասնության գերագույն գրավականն է, մեր գոյության պատվանդանը և մեր փրկության փարոսը»: Ան իր քարոզը լրացուց սա խոսքերով. «Երեսփոխանական ժողովի այս գումարումին առթիվ և Ս. Գրիգոր Լուսավորչի հոր տոնին առթիվ, բոլոր երեսփոխաններ և ներկաներ պետք է ուխտեն սիրել Հայաստանյայց Եկեղեցին, մեր ավանդությունները, մեր մշակույթը, հավատարիմ մնալ առնոց և լավագույնս ծառայել անոնց անսասնության համար»:

Խոր տպավորության տակ ներկաներ իջան եկեղեցվո մեծ սրահ՝ մասնակցելու համար համագաղութային ճաշին:

(Ֆրեզնո, «ՆՈՐ ՕՐ» քերթ,
15 ապրիլի 1955 թ.)

ԳԵՐԱՇՆՈՐԸ ՍԻՈՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՅՑԸ ՍԱՆՏԻԱԳՈ

Սանտիագո, մայրաքաղաքը Չիլիի հանրապետության, գտնվում են շատ քիչ թվով հայախոս ընտանիքներ: Գաղութի ցանկության ընդառաջելով գերաշնորհ Սիոն սրբազանը այցի է գնացել մեր ազգասեր հայրենակիցներին՝ ընկերակցությամբ հոգեշնորհ Հարություն վարդապետ Մուշյանի:

Սրբազան հայրն ուղեմիասիրել է հայ գաղութի վիճակը, կազմակերպել է դասախոսություններ, անգլիական եկեղեցիի մեջ պատարագել ու քարոզել է, տեղեկություններ է տվել արգենտինահայ գաղութի և Մայր Հայրենիքի և Ս. Էջմիածնի մասին:

Իր այս կարճ այցելության ընթացքին մեծ օգուտներ է տվել սրբազան հայրը Չիլիի հայ գաղութին, Հաջողվել է ի մի հավաքել բոլորը, կազմել է վարչություն՝ նախագահությամբ ծանոթ վաճառական պարոն Մ. Քերեսթեանի, որպեսզի ծրագիր-կանոնագիր պատրաստի և կառավարության վավերացման ենթարկելուց հետո, հող գնի՝ հայկական եկեղեցի ու դպրոց շինելու համար:

Սրբազան հայրը, Հարություն վարդապետ Մուշյան և անոնց հետ ազգայիններ Պ. Կուսյան և Պալապանյան վերադարձել են արդեն Բուենոս-Այրես:

Սանտիագոյում հայ ընտանիքների թիվը հաշվվում է 25, գրեթե բոլորն էլ բարեկեցիկ, իսկ արաբախոս հայրենակիցներն էլ միասին առնելով՝ ավելի քան 1.000 անձ:

Վերջացնելուց առաջ 1955-ի այս իմ առաջին հապճեպով գրած թղթակցությունս, հիշեմ, որ Ս. Զատիկի առիթով սրբազան հայրը մեկնել է Սան-Պաուլո, Բրազիլիա, ուր մնալու է մոտ երկու ամիս:

Ապրիլի վերջին վերադառնալիս Հայ մշակութային միությունը հրապարակով կնշի Միքայել Նալբանդյանի 125-ամյակը:

(Նյու-Յորք, «ՎՐԱՅՈՒՆ» օրաթերթ,
19 ապրիլի 1955 թ.)

